

Verso Ensemble

STABAT MATER

SEPTEM VERBA

G.B. Pergolesi

3.4. klo 15.00

Alajärven kirkko

Giovanni Battista Pergolesi (1710-1736) oli italialainen säveltäjä, viulisti ja urkuri. Hän kuoli tuberkuloosiin vain 26-vuotiaana, mutta on jäänyt historiaan yhtenä varhaisista koomisen oopperan säveltäjistä. Lisäksi Pergolesi ehti lyhyen elämänsä aikana säveltää lukuisia kirkkomusiikkiteoksia. Verso-ensemble kutsuu kuulijat hiljentymään konserttikokonaisuuteen, joka rakentuu Pergolesin *Stabat materista* (1736), yhdestä hiljaisen viikon rakastetuimmista klassisen musiikin teoksista, sekä saman säveltäjän vähemmän tunnetusta pääsiäisajan sävellyksestä *Septem verba a Christo in cruce moriente prolata* (n.1730) eli Jeesuksen seitsemän sanaa ristillä.

Pergolesi kirjoitti *Stabat materin*, Marian kärsimykset, 1736 viimeisimmän sairastelujaksonsa aikana. Teoksen tilasi napolilainen veljeskunta, Confraternita dei Cavalieri di San Luigi di Palazzo, ja siitä tuli pian hyvin suosittu. Arvostelijat tosin kritisoivat teoksen tyyliä liian oopperamaiseksi, samankaltaiseksi kuin Pergolesin koomisissa oopperoissa. Alun perin sävellys on kirjoitettu sopraanolle ja altolle sekä jousille ja basso continuoille. Tänäpäin siitä kuullaan nykyaikainen versio neljälle äänelle ja pianolle. *Septem verba a Christo in cruce moriente prolata*, oratorion kaltainen kokoelma pitkäperjantain tekstejä, löydettiin uudelleen vuonna 2009 ja on 1700-luvulla laitettu Pergolesin nimiin. Se on luultavasti kirjoitettu vuoden 1730 tienoolla, joitakin vuosia ennen säveltäjän kuolemaa. Teoksen uskottiin pitkään olevan jonkun toisen säveltämä, mutta viimeaikaisin tutkimus vahvistaa sen olevan Pergolesin kynästä. Alun perin sooloäänille, jousille ja puhaltimille sekä basso continuoille tehty sävellys on sävykyläinen ja vivahteikas.

Barokin aikaan oli yleinen tapa sovittaa sävellys kulloisellekin kokoonpanolle sopivaksi. Musiikilliseen rikkauteen ja elävyyteen pyrkivä Verso-ensemble etsii, sovittaa ja esittää klassisen musiikin suurteoksia pienellä kokoonpanolla. Barokin tapaa noudattaen ensemble esittää Pergolesin teokset ennenkuulumattomassa muodossa, uudelleenjärjestettyinä ja osittain sovitettuina SAAB-kvartetille. Aiemmin, syksyllä 2020, Verso-ensemble on esittänyt muun muassa Maurice Duruflén *Requiem*in (1947) kvartettiversiona. Ensembleen kuuluvat oopperalaulajat Henri Tikkanen, Rachel McIntosh, Isabella Shaw ja Minna-Leena Lahti, sekä pianisti-urkuri Matti Pohjoisaho.

Ohjelma

Stabat mater dolorosa (<i>kvartetto</i>)	<i>Stabat mater arr. Lahti</i>
<i>I. verbum: Pater, dimitte illis</i>	<i>Septem verba</i>
Huc, o dilecti filii (<i>aria, baritoni</i>)	
Quod iubes, magne Domine (<i>aria, altto</i>)	
O quam tristis (<i>duetto</i>)	<i>Stabat mater</i>
Quae moerebat (<i>aria, altto</i>)	
<i>II. verbum: Amen, dico tibi</i>	<i>Septem verba</i>
Ah peccatoris supplicis (<i>aria, sopraano</i>)	
<i>III. verbum: Mulier, ecce filius</i>	
Quis est homo, qui non fleret (<i>duetto</i>)	<i>Stabat mater</i>
Eia, mater, fons amoris (<i>aria, altto</i>)	
Fac ut ardeat cor meum (<i>kvartetto</i>)	<i>Stabat mater, arr. Lahti</i>
<i>IV. verbum: Deus meus</i>	<i>Septem verba</i>
Huc oculos (<i>aria, baritoni</i>)	
Afflicte, derelicta (<i>aria, altto</i>)	
<i>V. verbum: Sitio</i>	
O vos omnes (<i>aria, baritoni</i>)	
Santa mater, istud agas (<i>duetto</i>)	<i>Stabat mater</i>
<i>VI. verbum: Consummatum est</i>	<i>Septem verba</i>
Fac ut portem (<i>aria, altto</i>)	<i>Stabat mater</i>
Inflammatum et accensus (<i>duetto</i>)	
<i>VII. verbum: Pater, in manus tuas</i>	<i>Septem verba</i>
Quodquod coram (<i>aria, baritoni</i>)	
In tuum, Pater (<i>aria, baritoni</i>)	
Quando corpus morietur (<i>duetto</i>)	<i>Stabat mater</i>
Amen (<i>kvartetto</i>)	<i>Stabat mater, arr. Lahti</i>

Suomennos

kvartetto

Stabat mater dolorosa
juxta crucem lacrymosa,
dum pendebat Filius.

Seisoi äiti tuskainen
ristin juurella kyynelehtien,
sillä siinä riippui hänen poikansa.

I verbum (Luuk. 23:34)

Pater, dimitte illis:
non enim sciunt qui faciunt.

Isä, anna heille anteeksi,
he eivät tiedä, mitä tekevät.

aria, baritoni

Huc, o dilecti filii,
ad vestrum, o discipuli,
magistrum properate
et quae propono dogmata
ex alta crucis cathedra
attenti auscultate.

Tulkaa minun luokseni, rakkaani,
kiirehtikää, opetuslapseni,
opettajanne luo
ja kuunnelkaa opetusta
täältä ristin ylhäiseltä istuimelta,
tarkatkaa sanojani.

En doceo diligere
quis vos non diliget
et bene illis facere
qui mala inferunt.
Ignoscite.

Opetan teitä kunnioittamaan
niitä, jotka eivät kunnioita teitä,
tekemään hyvää niille,
jotka tekevät teille pahaa.
Armahtakaa.

Nec verbis tantum doceo
suave sonantibus
exemplum ipse praebeo
quo nihil forties.
Ignoscite.

En opeta pelkin sanoin
lempeällä äänellä,
esimerkin itse asetan
kaikkein painavimman.
Armahtakaa!

aria, altto

Quod iubes, magne Domine,
quod doces, Doctor optime,
en lubens faciam.

Kuten käsket, suuri Jumala,
kuten opetat, parhain Lääkäri,
niin ilolla teen.

Te altum inclamante
pro hostibus orante
non ultra taceam.

Sinä ylhäällä ristillä
puolesta vihollistesi rukoilet,
enkä minäkään enää vaikene.

Ad pedes tuos vetera
depono supplex odia
tui amore
corde ac ore
do inimicis veniam
amicam jungo dexteram
ignosco.

Jalkojesi juureen nöyränä polvistuen
lasken vanha vihani
rakkaudesta sinuun,
sydämeni pohjasta
vihollisilleni teen oikein,
ojennan ystävyden käden,
armahdan.

Sed rogo a te gratiam
da mihi quoque veniam.
Ignosce.

Mutta tulessa pyydän sinua,
ole minullekin armollinen.
Armahda.

duetto

O quam tristis et afflicta
fuit illa benedicta
mater Unigeniti!

Voi kuinka surullinen ja ahdistettu
oli tuo siunattu,
ainosyntyisen pojan äiti!

aria, altto

Quae moerebat et dolebat et tremebat   Kuinka suri ja kärsi ja vapisi
pia mater, dum videbat   äiti katsellessaan
nati poenas incliti.   kunnioitetun poikansa piinaa.

Il verbum (Luuk.23:43)

Amen, dico tibi:
hodie mecum eris
in paradiso.

Totisesti, minä sanon sinulle:
tänä päivänä olet minun kanssani
paratiisissa.

aria, sopraano

Ah, peccatoris supplicis
extremo in momento
in regnum quando veneris,
o Domine, memento.

Ah, minua polvistuvaa syntistä
viimeisinä hetkinäni,
kun astut valtakuntaasi,
oi Herra, muista.

Ne vulneris multiplicis
et copiosi sanguinis
frustretur in me pretium
et orci claudat barathrum
me miserum, o Domine, memento.

Älä anna monien haavojesi
ja vuolaan veresi
mennä hukkaan minun kohdallani
vaan estä minua hukkumasta,
minua kurjaa, Herra, muista.

Da suave illud hodie
ex ore tuo, Domine,
ut ego quoque audiam
sub horam vitae ultimam
ne peream, memento.

Suo lempeitä sanoja
sinun suustasi, Herra,
myös minun tänään kuulla,
elämäni viimeisellä hetkellä
älä kadota minua, muista minua.

III verbum (Joh.19:26-27)

Mulier ecce filius tuus,
ecce mater tua.

Nainen, tämä on poikasi.
Tämä on äitisi.

duetto

Quis est homo, qui non fleret,
Christi matrem si videret
in tanto supplicio?

Millainen ihminen ei itkisi
nähdessään Kristuksen äidin
niin suuressa tuskassa?

Quis non posset contristari
piam Matrem contemplari
dolentem cum Filio?

Kuka ei tuntisi sääliä
katsoessaan hurskasta äitiä
suremassa poikaansa?

Pro peccatis suae gentis
vidit Jesum in tormentis
et flagellis subditum.

Oman kansansa syntien tähden
hän näki Jeesuksen tuskissa
ja ruoskalle alistettuna.

aria, alto

Eia mater, fons amoris,
me sentire vim doloris
fac, ut tecum lugeam!

Oi äiti, rakkauden lähde,
anna minun tuntea tuskasi voima
niin, että voin surra kansasi!

kvartetto

Fac, ut ardeat cor meum
in amando Christum Deum,
ut sibi complaceam!

Anna sydämeni palaa
rakkaudesta Kristukseen, Jumalaan,
niin, että voin miellyttää häntä.

IV verbum (Mark. 15:34)

Deus meus, Deus meus,
ut quis dereliquisti me?

Jumalani, Jumalani,
miksi hylkäsit minut?

aria, baritoni

Huc oculos,
huc animos convertite
qui estis tribulati et malis operati
ad me convertite.

Katsokaa tänne,
kääntykää puoleeni, sielut
te kiusatut ja vääryyttä tekevät,
kääntykää minun puoleeni.

A Patre derelictum aspici-
te. Derelictum, desertum et afflictum
dolentem contemplamini
constantem admiramini
inter dolores
cordis angores
inter opprobria et mille vulnera.

Isän hylkäämää katsokaa.
Hylättyä, yksin jätettyä ja lyötyä,
minua surullista katsokaa,
ihmetelkää järkkymättömyyttä
kärsimysten keskellä,
sydämen tuskissa,
keskellä häpeää ja tuhansia haavoja.

A me, heroicam
in malis patientiam addiscite.

Oppikaa minun urheudestani,
kärsivällisyydestäni kiusauksissa.

aria, alto

Afflicte, derelictae
dum Jesu te intueor
pudet me ac coram te
rubore totus impleor.

Runneltua, hylättyä
kun, Jeesus, sinua katselen,
häpeän edessäsi,
punastun kauttaaltani.

Si corpus dolor curiat,
si pectus moeror occupant

Kun ruumis tuskissa riutuu,
kun rinta täyttyy surusta,

quaerelis coelum vapulat
ubique prodit se
Impatentia.

taivas täyttyy huokauksista
ja kaikkialla ympärilläni vaanii
Kärsimättömyys.

Hinc te, o Jesu,
obscero ut tua derelictio
det moesto robur animo
deinceps unice sit in te mea fiducia.

Tässä luonasi, oi Jeesus,
sinun yksinäisyydestäsi,
surkealle, luopuneelle sielulleni,
yksin sinusta löydän voiman.

V verbum (Joh.19:28)

Sitio.

Minun on jano.

aaria, baritoni

O, vos omnes, qui transitis
ferte portum obscero
dira fauces urit sitis
date haustum languido.
Imo e pectore exhausto
sanguine iam deficio.
Fundite lachrymas
tradite animas
totis visceribus
has sitio.

Te kaikki, jotka kuljette ohi,
pyydän, antakaa juotavaa,
minua raastaa jano,
antakaa juotavaa kärsivälle.
Syvältä rinnasta huokaa
veri hylätty.
Vuodattakaa kyyneliä,
luopuneet sielut,
sisuksiani korventaa,
minun on jano.

duetto

Sancta mater, istud agas:
Crucifixi fige plagas
cordi meo valide!

Pyhä Äiti, tee näin:
Ristiinnaulitun haavat
paina lujasti sydämeeni!

Tui nati vulnerati,
tam dignati pro me pati,
poenas mecum divide!

Haavoittuneen poikasi,
joka kantoi minunkin kärsimykseni,
tuskat jaa kanssani!

Fac me vere tecum flere,
crucifixi condolere,
donec ego vixero!

Anna minun vuolaasti itkeä kanssasi
Ristiinnaulitun tuskat jakaen
niin kauan kuin elän!

Juxta crucem tecum stare,
te libenter sociare
et me tibi sociare in planctu desidero

Salli minunkin seistä ristin juurella,
toivota tervetulleeksi seuraasi
tahdon jakaa kärsimyksesi.

Virgo virginum praeclara,
jam, ne sola sis amara,
fac me tecum plangere!

Neitsyt, puhtain neitseistä,
älä ole minulle kova,
anna minun itkeä kanssasi.

VI verbum (Joh.19:30)

Consummatum est.

Se on täytetty.

aria, alto

Fac, ut portem

Christi mortem,
passionis fac consortem
et plagas recolere!

Anna minun muistaa
Kristuksen kuolemaa,
jakaa hänen kärsimyksensä,
ja haavat jälleen kokea,

Fac me plagis vulnerari,
cruce hac inebriari,
ob amorem filii
et cruore filii!

haavoittua hänen haavoistaan,
salli ristin ottaa minut valtaansa
rakkaudesta poikaasi,
hänen verensä tähden.

duetto

Inflammatu et accensus

per te, virgo, sim defensus
in die iudicii!

Fac me cruce custodiri,
morte Christi praemuniri,
confoveri gratia!

Kun olen liekeissä,
sinä, Neitsyt, puolustat minua
tuomion päivänä.
Anna ristin varjella minua,
Kristuksen kuoleman vahvistaa
ja armon suojella!

VII verbum (Luuk. 23:46)

Pater, in manus tuas

commendo spiritum meum.

Isä, sinun käsiisi
minä uskon henkeni.

aria, baritoni

Quotquot coram cruce stans

oculis in me sublatis
attendite extrema morientis
e cruce vos docentis verba percipite
attendite!

Te, jotka ristin juurella seisotte
katseet kohotettuina minua kohti,
kuulkaa kuolevan viimeisiä,
ristiltä käsin opetettuja sanoja,
kuulkaa!

In tuum, Pater,
gremium sub vitae huius exitum
emitto meum spiritum.

Sinuun, Isä,
sinun huomaasi elämäni päättyessä
minä annan henkeni.

In manus tuas, Domine,
devotiam tibi hostiam
et pro peccato victimam
me accipe.

Käsiisi, Jumala,
luovutan itseni lahjana,
syntiuhrina,
ota minut vastaan.

duetto

Quando corpus morietur,

fac, ut animae donetur
paradisi gloria.

Kun ruumiini kuolee,
suo, että sielulleni annetaan
paratiisin autuus.

kvartetto

Amen!

Totisesti!

Minna-Leena Lahti on kokkolalainen oopperalaulaja, laulupedagogi ja kirkkomuusikko. Minna-Leena valmistui Sibelius-Akatemian oopperakoulutuksesta jouluna 2019 ja perusti oman toiminimen keväällä 2020. Hänen työtään ovat tukeneet muiden muassa Suomen kulttuurirahasto ja Pro musica -säätiö, ja hän kuuluu Apollo Artistit -agentuurin rosteriin. Hän on myös yksi Keski-Pohjanmaan kamarioopperayhdistyksen perustajajäsenistä ja sen nykyinen puheenjohtaja. Minna-Leena laulaa, koska laulaminen on kivaa, ja laulattaa muita samasta syystä. Hänen utopistinen mutta vakaa tavoitteensa on työllistää sekä itsensä että enenevässä määrin myös muita musikoita ja tarjota yleisölle tasokkaita kulttuurielämyksiä olosuhteista riippumatta.

Matti Pohjoisaho opiskeli urkujensoittoa ja kirkkomusiikkia Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa Helsingissä ja suoritti urkujensoiton A-tutkinnon 2014 pitäen tutkintokonsertit Kotkan urkuviikoilla ja Helsingin Paavalinkirkossa. Hän on esiintynyt runsaasti Suomessa ja ulkomailla mm. Turun Urkujuhlilla, Helsingin urkukesässä, Helsingin Organo Novo festivaalilla ja monissa urkukonserttisarjoissa sekä mm. Berliinin, Amsterdamin ja Pariisin kirkoissa. Pohjoisaho on konsertoinut myös orkesterien solistina. Hän opiskeli sävellystä Harri Viitasen oppilaana. Hänen teoksiaan on esitetty mm. Helsingin tuomiokirkon pääsisäisyyden messussa, Lohtajan kirkkomusiikkijuhlilla ja Kokkolanseudun urkuseuran konserttisarjassa. Syksystä 2018 lähtien hän on opiskellut pianonsoittoa ja pedagogiikkaa Kokkolassa Centriaammattikorkeakoulussa opettajanaan Heini Kärkkäinen.

Rachel McIntosh on dramaattinen mezzosopraano, joka on erityisesti syventynyt romantiikan ja modernin ajan musiikkiin. Rachel on valmistunut Sibelius-Akatemian oopperakoulutuksesta syksyllä 2020. Hän on laulanut Seston (W.A. Mozart, *La clemenza di Tito*) ja Lucretian (B. Britten *The Rape of Lucretia*) roolit vuonna 2018 ja Ruggieron (G.F. Händel, *Alcina*) ja Venuksen sekä Yleisen mielipiteen (J. Offenbach, *Orphée aux enfers*) roolit vuonna 2019. Valmistumisensa kynnyksellä Rachel valittiin mukaan Sibelius-laulukilpailuun, sekä jatkoon Toivo Kuula ja Meistersinger von Nürnberg -kilpailuissa. Kaikki kilpailut ovat siirtyneet pandemian takia. Keväällä 2021 Rachel laulaa Zelatricen roolin G.Puccinin oopperassa *Suor Angelica*.

Henri Tikkanen on valmistunut Sibelius-Akatemian oopperakoulutuksesta musiikin maisteriksi 2020. Tämän lisäksi hän on opiskellut mestarikursseilla mm professori Dorothy Irvingin, Soile Isokosken, Konrad Jarrot'n, Martin Katzin ja Jeffrey Goldbergin ohjauksessa. Viimeisimpiin oopperarooleihin Tikkasella lukeutuvat mm. Guglielmo (W. A. Mozart, *Così fan tutte*), Komtuuri Goswin von Herike (T. Pylkkänen, *Mare* ja hänen poikansa) ja Tarquinius (B. Britten, *The Rape of Lucretia*). Voitettuaan toisen palkinnon Helsinki Lied -kilpailussa 2015 duoparinsa Mariola Aniolekin kanssa, Tikkanen on konsertoinut aktiivisesti ulkomailla ja ympäri Suomea. Tikkasen taiteellista työtä ja opintoja ovat tukeneet mm. ProMusica, Selim Eskelin, Martin Wegelius ja Oopperan kummit -säätiöt sekä Suomen Kulttuurirahasto ja Taiteen edistämiskeskus.

Mezzosopraano / contra-altto **Isabella Shaw** on erikoistunut oopperaan, liedin ja vanhan musiikin (erityisesti keskiaikainen ja barokkin). Alunperin Yhdysvalloista, opiskelin

kirjallisuus Cambridgessa Englannissa ennen kuin alkoi tosissaan tavoitella laulajan uraa. Musiikkia ja oopperaa hän opiskeli Prahassa ja Zagrebissa, sekä Sibelius-Akatemian oopperakoulutuksessa Helsingissä. Hän on esiintynyt roolejaat kuin Bradamante (G.F.Händel, Alcina), Sesto (W.A.Mozart, La Clemenza di Tito) ja Lucretia (B.Britten, The Rape of Lucretia). Shaw on yksi Motus Harmonicus -kamariyhtyeen perustajajäsenistä ja on esiintynyt solistina useilla festivaaleilla Tšekkinmaalla ja ulkomailla. Shaw valittiin mukaan Sibelius-laulukilpailuun (peruuntui koronatilanteen takia). Shawn taiteellista työtä on tukenut anteliaasti Héléne ja Walter Grönqvists säätiö. Musiikin lisäksi Shaw kirjoittaa runojaa ja kaunokirjallisuutta.